

Міністерство освіти і науки України

Одеський
національний університет
імені І.І.Мечникова

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра української літератури та компаративістики

**ПОРУБІЖЖЯ ЯК ФЕНОМЕН
У ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ
ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІЙ МЕТОДОЛОГІЇ
Х-ті ФАЩЕНКІВСЬКІ ЧИТАННЯ**

Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції
5–6 червня 2026 року

ОДЕСА – 2026

УДК 82.091:001.82]:82-3(06)

П602

Рецензенти:

Колкутіна В. В., докторка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри журналістики НУ «Одеська юридична академія»;

Тетеріна О. Б., старша наукова співробітниця відділу компаративістики Інституту літератури НАН України.

*Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Протокол № 8 від 24 червня 2026 року*

П602 **Порубіжжя** як феномен у художньому творі та літературознавчій методології. Х-ті Фащенко́вські читання : зб. матеріалів Всеукр. наук. конф. (Одеса, 5–6 черв. 2026 р.) / ОНУ імені І. І. Мечникова, філол. ф-т. Вінниця : НІЛАН-ЛТД, 2026. 214 с.
ISBN 978-617-558-529-0

У збірнику представлено тези за матеріалами доповідей Всеукраїнської наукової конференції «Порубіжжя як феномен у художньому творі та літературознавчій методології. Х-ті Фащенко́вські читання», яка відбулася 5–6 червня 2026 року в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова.

До збірника увійшли наукові публікації з актуальних проблем літературознавства, лінгвістики, викладання мови і літератури. Матеріали орієнтовані на широке коло читачів, яких цікавлять сучасні проблеми і напрями літературознавства, зокрема, аспекти порубіжжя, пограниччя, помежів'я, міждисциплінарних зв'язків.

Для широкого кола філологів — науковців, викладачів і науково обдарованої молоді.

За зміст публікацій відповідальність несуть автори.

УДК 82.091:001.82]:82-3(06)

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2026

© Колектив авторів, 2026

ISBN 978-617-558-529-0

© ТОВ «НІЛАН-ЛТД», 2026

ЗМІСТ

АБАБІНА Наталія. СИНЕРГЕТИЧНІ МЕТОДИ В СУЧАСНОМУ АНАЛІЗІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ.....	9
БЛОУС Петро. ПОСТКОЛОНІАЛЬНА РЕЦЕПЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПЕРІОДУ КИЇВСЬКОЇ РУСІ (до постановки проблеми).....	13
БЛЯЦЬКА Валентина. НАД РІВНЕМ БУДЕННОСТІ: ЕСЕЇСТИКА АНАТОЛІЯ ШКУЛПИ ЯК АРХІВ МИСТЕЦЬКИХ І ЛЮДСЬКИХ ДОЛЬ (КНИГА «НАД РІВНЕМ МОРЯ»).....	15
БЛІНОВА Ганна. ВПЛИВОВІ МАРКЕРИ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПОЛІТИКІВ У ЗМІ.....	19
БОГДАНОВА Катерина. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ ПОРУБІЖНОГО ПРОСТОРУ В ОПОВІДАННІ ПАВЛА ДЕРЕВ'ЯНКА «ЧОРНІ ПАЦЮКИ БІЛОЇ ЦЕРКВИ».....	23
БОЙКО Олена. ЕСЕЇ НАРАТИВНОГО ТИПУ О. ЗАБУЖКО ЯК РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ АРХЕТИПІВ МАТЕРІ, БАТЬКА ТА ДИТИНИ.....	27
ВІВАТ Ганна, ФІЛІПЕНКО Ольга. СТРУКТУРУВАННЯ ВСЕСВІТУ ТА ТЕОРІЯ ВІДНОСНОСТІ В ПОЕМІ ВОЛОДИМИРА ҐАДЗІНСЬКОГО «АЙНШТАЙН».....	30
ВОЛКОВИНСЬКИЙ Олександр. КОМБІНАТОРНЕ ПИСЬМО У ТВОРЧІЙ ПРАКТИЦІ «УЛІПО»: МІЖ ЛІТЕРАТУРОЮ, ГРОЮ Й АЛГОРИТМОМ...	34
ГАНЧЕНКО Анастасія. РЕЦЕПЦІЯ ХОРХЕ ЛУЇСА БОРХЕСА В ОПОВІДАННІ ВАСИЛЯ МАХНА «ЧОМУ БОРХЕС ПЕРЕТВОРИВСЯ НА СИНЬОГО ТИГРА ?».....	38
ДАНИЛЬЧУК Ольга. МОДЕРНІЗАЦІЯ КУРСУ «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ» В ТЕХНІЧНОМУ ВІЗ СЬОГОДНІ.....	41
ДЕМЕШКО Інна. ТРАНСФОРМАЦІЯ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ: НОРМАТИВНІСТЬ ТА НОВІ КОМУНІКАТИВНІ ПРАКТИКИ.....	46
ДЖИДЖОРА Євген. ПОСТІРОНІЯ В ЕПОХУ МЕТАМОДЕРНУ: ВІЗІЯ УКРАЇНСЬКОГО НОНФІКШН.....	49

ІСІЧЕНКО Ігор, архієпископ. ДЖЕРЕЛЬНА ДРАМА УКРАЇНСЬКОЇ МЕДІЄВІСТИКИ.....	53
КАЗАНОВА Ольга. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ДРАМАТИЗОВАНОЇ ПРОЗИ.....	56
КАРПЕНКО Світлана. СУЧАСНА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ: СПОСОБИ ТА ПІДХОДИ В НЕЛІНІЙНІЙ НАУЦІ....	61
КОНДРАТЕНКО Наталія. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДИСКУРСУ ФЕНТЕЗІ: АКТУАЛІЗАЦІЯ МІЖТЕКСТОВИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	66
КРОПИВКО Ірина. ХУДОЖНІЙ ТВІР ЯК ДИСКУРСИВНИЙ ДІАЛОГ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Т. ГОРІХА ЗЕРНЯ «ДОЦЯ»).....	69
ЛАВРЕНЮК Віолетта. СВЯТЕ ПИСЬМО У СВІТОГЛЯДІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....	72
ЛАНОВА Вікторія. ФОРМУВАННЯ ФЕНОМЕНУ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТІ В ПОСТКОЛОНІАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ.....	76
ЛЕВИЦЬКА Оксана, МОЧЕРНЮК Наталія. МИСТЕЦЬКИЙ ПРОСТІР У ЛІТЕРАТУРНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ: ОПИС МАЙСТЕРНІ ЯК РОЗПОВІДЬ ПРО ХУДОЖНИКА.....	80
ЛЕВЧЕНКО Анастасія. МОВЛЕННЄВІ ЖАНРИ МЕРЕЖЕВОГО ДИСКУРСУ МУЗЕЮ ХАНЕНКІВ (НА МАТЕРІАЛІ FACEBOOK-ПУБЛІКАЦІЙ).....	84
ЛУЩІЙ Микола. UKRAINE THROUGH THE LENS OF PATRICIA KYLYNA.....	87
ЛУЩІЙ Світлана. НА МЕЖІ КУЛЬТУР: ДІАЛОГ ХУДОЖНІХ СВІТІВ У ТВОРЧОСТІ РОМАНА БАБОВАЛА.....	89
ЛЮБЕЦЬКА Вікторія. МОВНА КОМУНІКАЦІЯ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДИСКУРСУ.....	92
МАКСИМЧУК Ольга. МАРГІНАЛІСТИКА ТА МАРГІНАЛІЇ В УКРАЇНСЬКИХ СТАРОДРУКАХ: ДОПОВНЕННЯ КОРПУСУ ТЕКСТІВ, РОЗШИРЕННЯ КАНОНУ.....	96

МАЛЕЦЬКА Інна. МОВА І КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.99

МАЛИНОВСЬКИЙ Артур. ОРГАНІЧНИЙ МЕТОД Ю. ШЕВЕЛЬОВА (М. СЛАБОШПИЦЬКИЙ ПРО УКРАЇНСЬКУ ЕМІГРАЦІЙНУ КРИТИКУ).....101

МАЛЦЬКА Анна. СПЕЦИФІКА АВТОРА-НАРАТОРА У ЩОДЕННИКАХ ВОЄННОГО ЧАСУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ АНТОЛОГІЇ «ВІЙНА 2022»)...105

МЕЙЗЕРСЬКА Тетяна. ХУДОЖНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ COMMUNITAS: ПРОЗА НАТАЛКИ ДОЛЯК І МІХАЛА ШЕФАРИ.....108

МІЗІНКІНА Олена. ФУНКЦІЇ МІФОЛОГЕМ У РОМАНІ «ЗІРКА ДЛЯ ТЕБЕ» ДАРИ КОРНІЙ.....112

МУСІЙ Валентина. ЖАНРОВЕ ПОМЕЖІВ'Я В СУЧАСНІЙ ПРОЗІ: АВТОФІКШН ҐЕОРГІ ҐОСПОДІНОВА «ФІЗИКА СМУТКУ».....114

НЕЧИТАЛЮК Ірина. ПЕРФОРМАТИЗАЦІЯ ЗВУКУ В ЛІРИЧНИХ ТВОРАХ 2022 РОКУ.....117

ОЛЕКСЕНКО Володимир. ПОРУБІЖЖЯ ЯК ПРОСТІР МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....123

ПОДЛІСЕЦЬКА Ольга. СПІЛЬНОТА ЧИТАЦЬКИХ КЛУБІВ ЯК ФЕНОМЕН ДІАЛОГІЧНОГО ТИПУ КОМУНІКАЦІЙ.....129

ПОПЕНЮК Аліна. ОБРАЗНА СИСТЕМА «БАЙОК ХАРКІВСЬКИХ»....133
Г. СКОВОРОДИ

ПУЗІК Валерій. ОДЕСЬКИЙ «ГАРТ» ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА 1920-Х РОКІВ.....135

ПРОКОФ'ЄВА Катерина, РЕШЕТІЛОВА Оксана, САВЧЕНКО Сергій. «СКАЗАННЯ ПРО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ХРИСТІЯНСТВА НА РУСІ» ЯК ДОКУМЕНТАЛЬНА ПАМ'ЯТКА РАННЬОКИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ ТА ЦЕРКОВНОЇ ІДЕОЛОГІЇ.....139

РЕВА-ЛЄВШАКОВА Людмила. ІМПЛІЦИТНІ РОЗВІДКИ В. В. ФАЩЕНКА.....142

РИМАР Наталія. ФОРМУВАННЯ ПРАВОПИСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	146
РОМАНЧЕНКО Алла, БУГАЄНКО Лариса. КОЛОРАТИВИ ЯК МАРКЕРИ ІДІОСТИЛЮ Г. ТЮТЮННИКА.....	149
САВОСЬКІНА Тетяна. ДІАЛОГ ДВОХ ЕПОХ У РОЗПОВІДІ ФРЕНСІСА СКОТТА ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ПОВЕРНЕННЯ ДО ВАВИЛОНА».....	154
САРОВЕЛО Анна. ЗМІНЕНІ СТАНИ СВІДОМОСТІ У ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОМУ КОНТЕКСТІ.....	157
СИДОРЧУК Інна. ТВОРЧІСТЬ О. БОЙЧЕНКА В ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ.....	161
ТАРНАШИНСЬКА Людмила. КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ ВИБІР / ВИКЛИК / ВЧИНОК / ТЕКСТ: ПОЛІФОНІЯ ІНТЕРДІАЛОГУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ.....	164
ТОМБУЛАТОВА Іраїда. METAMODERN PASTICHE: ESSENCE AND PECULIARITIES.....	169
ФОМІН Гліб. «ВАВИЛОНСЬКА ВЕЖА» ТЕДА ЧЕНґА: ДО ПИТАННЯ ПРО ПОДОЛАННЯ МЕЖІ «ДИДАКТИЧНІСТЬ – ХУДОЖНІСТЬ» У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ ТВОРІ.....	172
ЧИКУР Лілія. ДОСЛІДЖЕННЯ В. В. ФАЩЕНКА «ВІДКРИТТЯ НОВОГО ТА ДІАЛЕКТИКА ПОЧУТТІВ» ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНАЛІЗУ ПСИХОЛОГІЗМУ МАЛОЇ ПРОЗИ ІВАНА ФРАНКА.....	173
ЧИСТЯК Дмитро. MYTHOLOGICAL INTERTEXT IN ‘THE DEATH OF TINTAGILES’ BY MAURICE MAETERLINCK.....	175
ЧМИР Андрій. ДІАЛОГІЧНІСТЬ ДЕТЕКТИВНОЇ ТЕТРАЛОГІЇ «РОЗВІДКИ КНИЖНИКА СИМЕОНА» ПЕТРА КРАЛЮКА Й ОЛЕКСАНДРА КРАСОВИЦЬКОГО В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ.....	179
ШВЕЦЬ Анастасія. СПЕЦИФІКА ОБРАЗНОЇ СИСТЕМИ ЗБІРКИ ЮРІЯ ІЗДРИКА «ЛІНИВІ І НІЖНІ».....	183
ШЕВЧЕНКО Тетяна. ВІЛЬНЮС ЯК ТОПОС ПОГРАНИЧЧЯ КУЛЬТУР В ЕСЕЇСТИЦІ Ч. МІЛОША (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЗБІРКИ «АБЕТКА»).....	187

ШЕВЧУК Лариса, БОГАЧ Дар'я. ФОРМУВАННЯ АКСІОСФЕРИ ДИТЯЧОЇ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ В. НЕСТАЙКА ТА М. НОСОВА).....	190
ШИНКАР Уляна. ЕЛЕМЕНТИ УТОПІЇ В СУСПІЛЬНОМУ УСТРОЇ РОМАНУ АНДРІЯ ЧАЙКОВСЬКОГО «НА УХОДАХ».....	195
ШТЕЙНБУК Фелікс. САКРАЛЬНЕ VS ДЕВІАНТНЕ У НОВЕЛІ М. ХВИЛЬОВОГО «Я (РОМАНТИКА)».....	198
ШУЛЬСЬКА Наталія. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕМАТИЧНИЙ СПЕКТР І КРЕАТИВНІ ПІДХОДИ.....	201
ЯКУБОВСЬКА Марія. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТОПОСУ КОРДОНУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ВОЄННІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ: ВІД ГЕОГРАФІЇ ДО ЕКЗИСТЕНЦІЇ.....	208

Отже, художній простір оповідання є важливим інструментом реалізації рецепції Борхеса. Поєднуючи реальний міський простір і фантастичні образи, письменник реконструює складний текстуальний лабіринт, у якому перетинаються українська та латиноамериканська літературні традиції.

Підсумовуючи викладене, варто зауважити, що в оповіданні Василя Махна простежується культурний код, який поєднує мотиви, художні принципи, систему символів та ідей, пов'язаних із творчістю аргентинського письменника. Відтак образ Борхеса виходить за межі біографічної конкретики та трансформується в знак світової літератури, за допомогою якого автор вибудовує власний художній діалог із культурною традицією.

Список використаної літератури

1. Барт Р. Від твору до тексту. Антологія світової літературно-критичної думки. Львів : Літопис, 2002. С. 378–385.
2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
3. Ізер В. Процес читання: феноменологічний підхід / Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. Львів : Літопис, 2002. С. 349–368.
4. Касперський Е. Про теорію компаративістики. Література. Теорія. Методологія. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. С. 518–540.
5. Махно В. Чому Борхес перетворився на синього тигра? 2025. URL : <https://zbruc.eu/node/120535>
6. Яусс Г. Естетичний досвід і літературна герменевтика. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 624 с.

Ольга ДАНИЛЬЧУК

кандидатка філологічних наук

доцентка кафедри прикладної лінгвістики

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

м. Миколаїв

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5136-7278>

МОДЕРНІЗАЦІЯ КУРСУ «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ» В ТЕХНІЧНОМУ ВНЗ СЬОГОДНІ

Сучасна система освіти орієнтується не лише на передачу знань, а й на формування в студентів умінь самостійно мислити, аналізувати художні тексти та застосовувати набуті компетентності в професійній діяльності.

Особливе місце серед гуманітарних дисциплін посідає курс «Історія зарубіжної літератури», який сприяє розвитку естетичного смаку, критичного мислення та культурної обізнаності студентів. Метою викладання літературознавчої дисципліни в технічному виші сьогодні є ознайомлення студентів з основами науки про художню літературу, її теорією та історією, що є необхідним для вирішення як теоретичних, так і практичних завдань предмета; прищеплення їм уміння самостійно вивчати навчальну літературу з курсу; розвиток їхнього логічного мислення й підвищення їхнього загального рівня філологічної культури, а також формування навичок літературознавчого дослідження.

Курс «Історія зарубіжної літератури», що викладається студентам спеціальності «Прикладна лінгвістика» на філологічному факультеті НУК ім. адмірала Макарова протягом двох навчальних років (II–IV семестри), ставить за мету ознайомити слухачів із закономірностями розвитку літературного процесу, починаючи з VIII століття до н.е. до V століття н.е. (курс «Антична література», одним з головних завдань якого є формування у студентів уявлення про античну літературу як першооснову західноєвропейської літератури та її роль у світовому літературному процесі), з VI до XVI століття (курс «Література середніх віків і доби Відродження»), XVII–XIX століття (курс «Класицизм. Бароко. Просвіта. Сентименталізм. Романтизм. Реалізм») і XX–XXI століття (курс «Література XX століття. Постмодернізм. Масова культура й література»). Останній є закінченням теоретичного і практичного курсу з історії зарубіжної літератури, він дає можливість студентам засвоїти важливі знання про культурно-історичний характер розвитку сучасної цивілізації країн Європи та Америки на матеріалі творів художньої літератури XX–XXI століть та розвитку тенденцій попередніх епох у літературі цього періоду. Головні напрями сучасної літератури розглядаються в порівняльно-історичному аспекті, твори аналізуються в контексті попередніх епох (антична, середньовічна та інші) та нових напрямів розвитку західноєвропейської та американської літератур. Варто зазначити, що вивчення дисципліни орієнтоване не тільки на філологічну, історико-літературознавчу підготовку студентів, їхнє залучення до проблем міжкультурної комунікації, але й виконує виховну функцію. Водночас значний обсяг матеріалу, різноманітність літературних епох і складність художніх текстів потребують ефективної організації навчального процесу. Саме тому проблема модернізації навчання в межах цього курсу є надзвичайно актуальною. Вона передбачає вдосконалення методів, форм і засобів викладання з метою підвищення ефективності засвоєння знань. У курсі «Історія зарубіжної літератури» це насамперед стосується поєднання традиційних і сучасних освітніх технологій.

Одним із найважливіших аспектів модернізації є використання інтерактивних методів навчання. Лекції-дискусії, семінари, дебати та групові

проекти допомагають студентам активніше залучатися до аналізу літературних творів. Наприклад, обговорення творчості письменників різних епох у форматі дискусії сприяє формуванню власної інтерпретації тексту та розвитку навичок аргументації. Так, під час вивчення творчості Вільяма Шекспіра студенти можуть проводити дискусії щодо актуальності проблематики трагедій автора в сучасному суспільстві. А аналіз художніх доробків Оноре де Бальзака, Гюстава Флобера чи Стендаля може здійснюватися у формі колективного обговорення морально-філософських проблем творів письменників.

Не менш важливим є розвиток самостійної роботи студентів. Підготовка есе, презентацій, творчих проєктів і дослідницьких робіт стимулює інтерес до предмета та формує навички самоосвіти. Викладач у такому процесі виступає не лише джерелом знань, а й наставником, який координує та спрямовує навчальну діяльність студентів. Дистанційні технології також дозволяють організовувати самостійну роботу студентів, проводити онлайн-тестування, форуми для обговорення творів та консультації з викладачем. Це особливо важливо в умовах змішаного або дистанційного навчання.

Для підвищення мотивації до навчання важливо враховувати також і індивідуальні особливості студентів. Диференційований підхід дозволяє добирати завдання відповідно до рівня підготовки, інтересів і творчих здібностей здобувачів освіти. Це сприяє кращому засвоєнню матеріалу та створює позитивну атмосферу навчання.

Ефективним способом модернізації є і міждисциплінарний підхід. Поєднання літературознавства з історією, філософією, культурологією, психологією, музикою та мистецтвознавством допомагає глибше зрозуміти художні тексти та історичний контекст їх створення. Наприклад, вивчення літератури доби Відродження доцільно супроводжувати аналізом мистецтва та суспільних процесів цього періоду. Або вивчаючи добу романтизму, студенти можуть одночасно аналізувати історичні події епохи, філософські ідеї романтизму, музичні твори того часу, живопис романтичного напрямку. Такий підхід дозволяє формувати цілісне уявлення про культурний процес і глибше розуміти художні тексти.

Крім того, міждисциплінарний аспект модернізації в нашому випадку проявляється в поєднанні літературознавства з лінгвістикою, лінгвокультурологією, когнітивно-семіотичними дисциплінами.

Але найважливішу роль у модернізації навчального процесу сьогодні, на наш погляд, відіграє застосування цифрових технологій. Використання мультимедійних презентацій, електронних бібліотек, онлайн-платформ та відеолекцій робить навчання більш доступним і наочним. Студенти мають змогу швидко знаходити необхідні матеріали, порівнювати літературні явища та працювати з додатковими джерелами інформації. Дистанційні технології дозволяють організовувати навчання в гнучкому форматі.

Наприклад, під час вивчення творчості Йоганна Вольфганга фон Гете доцільно використовувати фрагменти театральних постановок трагедії «Фауст», що допомагає краще зрозуміти особливості художнього світу твору.

Застосування нових інформаційних технологій при вивченні курсу «Історія зарубіжної літератури» в технічному виші філологічного напрямку усе активнішим є в наші дні. Навчання за допомогою нових інформаційно-технічних засобів вимагає нових форм і методів навчальної діяльності за рахунок автоматизації низки рутинних складників навчального процесу. Метою сучасної підготовки студентів є модернізація й оптимізація освітнього процесу. Викладач як організатор процесу навчання постійно стикається з проблемою ефективності, яка залежить від складності задач, які він вирішує, від змісту навчального процесу, темпу навчання, вибору ним методів, засобів, форм навчання, від ступеня самоорганізації студентів на навчальному занятті. У зв'язку з цим для викладача стає особливо важливим оволодіння механізмами наукової організації праці, одним з принципів якої є принцип модернізації. Так, змінюються завдання і методи навчання, максимально наближаючись до індивідуалізації загальної і професійної підготовки студентів. Чимале значення на даному етапі набуває інформаційно-комунікаційне середовище, у якому перебуває кожен студент. Це створює умови для активного використання комп'ютерних засобів і технологій у навчальному процесі, підвищуючи при цьому значимість та ефективність самостійної роботи.

На сучасному етапі у межах курсу «Історія зарубіжної літератури» студентами «Прикладної лінгвістики» навчальних рівнів «бакалавр» і «магістр» на базі кваліфікаційних робіт створюються навчальні вебсайти, що висвітлюють актуальні літературознавчі та лінгвістичні питання, застосовуючи системний аналіз, що об'єднує літературознавство, лінгвістику, лінгвокультурологію, когнітивно-семіотичні дисципліни та комп'ютерне програмування, про що свідчить тематика кваліфікаційних робіт: «Створення електронних навчальних посібників для самостійної роботи студентів на тему...»: «Концепт СТРАХ у творах А. Бірса», «Особливості концептосфери в романі Г. Лі “Убити пересмішника”», «Особливості концептосфери романів Р. Д. Бредбері “451 градус за Фаренгейтом”, “Вино з кульбаб”», «Проблеми збереження поетики постмодерністської прози при перекладі», «Лінгвістичні особливості жанру “трилер” у західноєвропейській літературі XX століття», «Структурно-стилістичні особливості художнього дискурсу Е. Гемінгвея», «Лінгвістичні аспекти роману-бестселеру в сучасній західноєвропейській літературі», «Когнітивно-семіотичні особливості творчості Р. Баха в контексті сучасного мейнстріму», «Художня концептосфера у творах Д. дю Мор'є як відображення картини світу письменниці» та інші. На базі своїх кваліфікаційних робіт студенти створюють вебсайти за двома напрямками: враховуючи запити в систематизації та узагальненні знань з певних тем цільового користувача та

для його пошукових робіт. Для цього розробляються сайти за допомогою конструктора сайтів – онлайн-сервісу для швидкого створення й комфортного управління сайтом. Наявність знань в галузях програмування, дизайну й роботи з хостингом при його використанні в даному випадку не потрібно. Усі файли сайту знаходяться на хостингу – хмарному сховищі, за стабільність роботи якого відповідає команда фахівців сервісу. Wix.com – міжнародна хмарна платформа для створення і розвитку інтернет-проектів, яка дозволяє створювати професійні сайти та їх мобільні версії на HTML5 з допомогою інструментів drag-and-drop. Створені вебсайти за допомогою конструктора WIX є простими й доступними у використанні.

Лаконічна структура головної сторінки та доступні в простому користуванні клавiші дозволяють швидко освоїти даний ресурс. Сайти створюються для широкого кола користувачів: людей різних професій, студентів та викладачів вищих навчальних закладів, учнів і вчителів загальноосвітніх шкіл. Наукова новизна отриманих результатів таких робіт, у яких застосовуються об'єднані знання літературознавства, лінгвістики, лінгвокультурології, когнітивно-семіотичних дисциплін та комп'ютерного програмування, полягає в модернізації навчального процесу, у систематизації знань і в можливості на базі матеріалу, що досліджується, створювати електронні навчальні посібники для самостійної роботи студентів, у яких містилася б теоретична і практична частини навчального матеріалу.

Отже, як бачимо, інформаційні технології відіграють важливу роль у навчальному процесі і самостійній роботі студентів, оскільки вони значно оптимізують навчання, допомагають швидко знайти потрібну інформацію та сприяють кращому засвоєнню матеріалу. Інформатизація суспільства і впровадження сучасних веб-технологій в усі сфери людського життя висувають нове соціальне замовлення до системи вищої освіти. З одного боку, використання вебтехнологій відкриває нові можливості стосовно поліпшення й удосконалення навчального процесу, з іншого – система освіти повинна забезпечити підготовку фахівців, які успішно впливатимуть на цей процес.

Розроблені авторами кваліфікаційних робіт електронні посібники переважною своєю частиною вже впроваджено у навчальний процес при вивченні дисципліни «Історія зарубіжної літератури» студентами прикладної лінгвістики НУК ім. адм. Макарова. Варто зазначити, що подібні електронні матеріали виконують усі навчальні функції та відповідають своєму освітньому призначенню.

Відтак модернізація навчання в рамках курсу «Історія зарубіжної літератури» є необхідною умовою підвищення якості гуманітарної освіти. Використання інтерактивних методів, цифрових технологій, міждисциплінарного підходу та організація ефективної самостійної роботи студентів сприяють глибшому засвоєнню навчального матеріалу й розвитку

творчого потенціалу особистості. У сучасних умовах саме комплексне поєднання традиційних і новітніх освітніх підходів забезпечує ефективність викладання літератури та формування культурно освіченого фахівця.

Список використаних джерел

1. Гридін Н. Ю. Концептосфера художнього твору як когнітивно-дискурсивне явище. *Наукові записки Інституту філології*. 2020. № 3. С. 131–134.
2. Ткаченко В. Створення вебсторінок і сайту. URL: <http://www.lessons-tva.info/book.html> (дата звернення 1.06.2026)

Інна ДЕМЕШКО

кандидатка філологічних наук
доцентка кафедри української філології та журналістики
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2982-8675>

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ: НОРМАТИВНІСТЬ ТА НОВІ КОМУНІКАТИВНІ ПРАКТИКИ

Цифровізація сучасного суспільства спричинила суттєві зміни в характері мовної комунікації, формах взаємодії та засобах передавання інформації. Інтенсивний розвиток цифрових платформ, соціальних мереж зумовив появу нових комунікативних практик, що значною мірою впливають на мовні норми та культуру спілкування. Український цифровий простір сьогодні – середовище активної трансформації мовної поведінки, де традиційні нормативні принципи співіснують із новими тенденціями, зумовленими швидкістю передачі інформації, мультимодальністю та впливом глобалізаційних процесів.

Проблема трансформації мовної комунікації в умовах цифрового суспільства особливо актуальна, оскільки мовлення користувачів мережі дедалі частіше виходить за межі традиційних норм літературної мови. Це проявляється у використанні скорочень, англійських запозичень, графічних елементів, емодзі, мемів, хештегів, а також у створенні нових дискурсивних практик, які формують специфічний тип цифрової комунікації [1, с. 47]. Одна з характерних особливостей сучасного українського цифрового середовища – прагнення до мовної економії. Комунікація в месенджерах і соціальних мережах передбачає швидкість реагування, що сприяє